

ÇANAKKALE'DE VE CORONA GÜNLERİNDE MASKE DAYANIŞMASI:

Corona Virüsü ile dünyamızın altüst olduğu günler, Çanakkale Harbinde dayanışmanın bir sembolü olan Maske olayını anımsamamı sağladı.

Şu anda bizi etkileyip evlerimize kapatan Corona virüsü salgını geçtiğınse akıllarda kalacak olanlardan birisi de Maske olacaktır.

Çanakkale muharebeleri sırasında İngiliz ve Fransızların, uluslararası hukuku ihlâl ederek gerçekleştirdikleri birçok suiistimalde bulunması gerek belgelerde gerekse basında büyük yankı bulmuş, devlet erkânı bu durumun derhal durdurulmasını Amerikan büyükelçisi vasıtası ile İngilizlerden istemiştir.

Gazetelerde bu konu ile ilgili yer alan haberlerde Avrupa medeniyetinin insanî yönü sorgulanmıştır.

İhlallerin en başında geleni ve en çokta tepki çekenini ise belgelerde “muhnik gaz” olarak ifade edilen zehirli gaz kullanımı olmuştur. Osmanlı devletinin Atina Sefareti 21 Haziran 1915 tarihli telgraf ile İtilâf devletlerinin içinde zehirli gazların bulunduğu mermiler kullandığı istihbaratını Hariciye Nezareti'ne bildirmiştir. İtilâf devletlerinin yaz aylarından itibaren zehirli gaz yayan bombaları kullanmaya devam ettikleri birçok belgeden de anlaşılmaktadır.

İngiliz'ler bu ihlali yaparken kendileri ve Müttefikleri için tedbir almış ve gaz maskeleri getirerek dağıtmıştır. Bu maskelerden, Yunan askerlerine ve Anzac askerlerine de vermiştir. (Yunanlılar Çanakkale harbine sanılanın aksine tahminen 3.700 mevcutlu bir birlikle katılmış ve çoğu ölmüştür.)

Θεωρία χρήσης αντιασφυξιογόνου μάσκας και στολής .

Resim1:Yunan Askerleri Gaz maskesi eğitiminde

Anzac askerleri ise “Türkler Centilmen askerlerdir” diyerek sandıkları açtırmamış ve gaz maskesi kullanmamışlardır.

Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Cemiyeti, cephede zehirli gaz kullanıldığı haberleri üzerine cemiyet hanımları askerin bu tip gazlardan korunması için ağızlık ve burunluk (gaz maskesi) imal etmeye başlamıştır. Cemiyet, bütün masraflarını kendisi karşılamak üzere 40.000 adet ağızlık yapmış, ilk önce deniz askerlerine daha sonra da kara askerlerine göndermiştir.

Resim 2: Hilali Ahmer (Kızılay) cemiyetinde Kadınlarımız maske imal ederken görülüyor.

Aynı senenin mayısında muharebede istimal olunmaya başlanan muhnik [boğucu] gazlara karşı ağızlık ve burunluk imaline başlanarak ilave yüz bin ağızlık sıhhiye-i askeriye teslim olunmuştur.

Yine aynı senede bir hayli çamaşır dikilmiş ve hariçte diktirilen çamaşırlar ile dört yüz kadar asker ailesine muavenette (Yardımda) bulunulmuştur.

Türk Yurdu, zehirli gaz kullanımı ve bu gazlardan korunmak için ağızlık ve burunluk maske imal eden başlangıçta İstanbul'da daha sonra diğer illerdeki Türk kadınının bu fedakarlıklarını ve savaş yıllarında uhdelerine aldıkları vazifelerini hakkıyla yerine getirdiklerini şöyle nakletmektedir:

“Son zamanlarda Çanakale Harbi'nde bulunan arslan askerlerimize karşı medeniyeti suiistimal eden düşmanlarımızın mekanik gazlar neşredici güllerle savurmakta olduklarını işiterek müteessir olan Hilâl-i

Ahmer kadınları, bunun da bir çaresini bulmuşlar: Avrupa gazetelerinden okuyarak mekanik gazlara karşı kullanmak için Avrupalıların birtakım ağızlıklar yaptıklarını öğrenmişler ve kendi aralarında bunu yapmayı kararlaştırarak derhal Hilâl-i Ahmer Merkez-i Umumisi'ne bir takrir vermişlerdir. Tekmil masrafı kendilerinden olmak üzere bugüne kadar 40.000 kadar ağızlık yaparak ilk önce denizcilere ve sonra kara asâkirine yollamışlar ve hâlâ yollamaktadırlar. Malumat almak için mezkûr müesseseyi

ziyaret ettiğim vakit, bir iki büyük masanın etrafında 20-30 kadar hanımefendilerin sessiz, sedasız, kemal-i ciddiyet ve maharetle acele acele ağızlık imal ettiklerini birkaç dakika derin bir takdir ve hayretle temaşa ettim...”(Türk Yurdu, 23 Teşrinisani 1331/6 Aralık 1915)”

Resim 3: Çanakkale de Cephe gerisinde görevli Osmanlı Hilal-i Ahmer (Kızılay) Üyeleri Annelerimiz

Resim 4: Çanakkale’de Yaralanıp tedavi gören kahramanlarımız

Hilali Ahmer (Kızılay) Cemiyeti

Kaynaklarda şu şekilde bahsedilir: Osmanlı Devleti’nin son zamanlarında kurulan dernekler arasında yer alan Osmanlı Hilâl-i Ahmer, faaliyetleriyle döneminin en önemli yardım derneği olmuştur. Osmanlı toplumunda yardımlaşmayı sağlayan, sevgi ve şefkat duyguları uyandırarak toplumsal dayanışmayı en üst seviyeye çıkaran kurum, kuruluş özelliklerine uygun olarak cephede ve cephe gerisinde çalışarak yaralı askerlere, hasta ve kimsesiz muhtaç durumda olanlara gerekli gözetim ve bakımı sağlamayı amaçlamıştır. Bu faaliyetlerinden başka asker ve şehit ailelerine, göçmenlere, muhtaçlara ve yoksullara yardım eden dernek, hastaneler açarak hasta ve yaralıları tedavi etmekte, hastabakıcı ve sağlık personeli de yetiştirmişti. Ordunun ihtiyaç duyduğu sağlık malzemelerini üreten atölyeler kuran dernek sargı bezi ve zehirli gazlardan korunmaya yarayan ağızlık ve burunluk üretimine kadar bir çok alanda malzeme üretmiştir. Yardım toplama baloları, çeşitli sergiler ve konferanslar aracılığıyla toplumsal dayanışma ve yardımlaşmada etkili olan dernek, düzenlediği toplantı ve konferanslarla toplumu eğiten bir kuruluş olma özelliğini de taşımıştır. Uluslararası dernek ve kuruluşlarla işbirliği yaparak hizmetlerini yaygınlaştıran derneğin yöneticilerinden olan Besim Ömer Paşa, Osmanlı Hilâl-i Ahmer hanımlarına verdiği bir konferansta derneğin önemini şu sözlerle dile getirmiştir:

“Düşünüyorum ki bizde Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Cemiyeti’nin esası “insaniyet” den “hayırdan ziyade” yurda memlekete karşı olan borcunu ödemek ve askeriye yardım etmek” olmalı. Hilâl-i Ahmer Cemiyeti” hizmet-i vatana memlekete karşı deruhde edilmiş bir dinin edası gibi telakkî olunmalıdır. Öyle zannediyorum ki bu fikir üzerine tesir eden cemiyet, bizde sırf “iyiliğe”, “insaniyete” dayanan diğer cemiyetlerden daha ziyade ehemmiyetli ve daha büyük yaralılıklar gösterir. Daha da ileri giderek diyorum ki: Bizde Hilâl-i Ahmer’in en mukaddes ve en sarsılmaz esası cemiyet olmalıdır.”

Bu güne kadar toplumun her yarasını saran Kızılay maalesef ehil olmayan ellerde toplumdan ve gerçeklerinden uzaklaşarak başka işlerle anılır olmuştur. Kızılayımızın toplumuza dönmesini zor günlerde tarihimizde olduğu gibi yara sarmasını özlemle bekliyoruz.

Bu vesileyle Çanakkale'de olduğu gibi, her zor durumda toplumumuzda yaralarımızı saran silahsız kuvvetlerimiz, gururumuz sağlık çalışanlarını saygıyla anıyorum. 05.04.2020

Dr. Burhanettin Şenli